

Autotesty a testy v distančním vzdělávání¹

Dobrý test by měl mít tyto vlastnosti:

- Měl by zkoušet skutečně to, co má být zkoušeno a co v testu hodnotíme – validita testu.
- Měl by být přesný a spolehlivý v tom smyslu, že za stejných podmínek poskytne stejné výsledky – reliabilita testu.

U jednotlivých testových úloh je třeba zvažovat jejich obtížnost a také citlivost – rozlišovací schopnost úloh, zda student učivo ovládá, nebo nikoli.

Jednotlivé otázky musí být vzájemně nezávislé, správnost odpovědi na kteroukoli z nich nesmí být podmíněna správností odpovědi na jinou otázku. Je třeba zpracovat přesné pokyny, jak test vypracovat.

V případě volených odpovědí je nutné uvést, zda má student vybrat vždy jen jednu otázku, nebo je možné označit více správných odpovědí. Student by měl také vědět, zda je pro něj výhodnější „tipnout si“, i pokud si není odpovědí jist, nebo raději nechat odpověď neoznačenou.

Typy testových úloh

Lze volit mezi uzavřenými a otevřenými testovými položkami. Pokud test obsahuje pouze uzavřené otázky, může být vyhodnocován automaticky. Pokud test obsahuje otevřené otázky, bude vyhodnocován učitelem.

Uzavřené položky

Velmi dobře prověřují dílčí vědomosti: znalost pojmů, fakt, definic. Nevýhodou je, že jimi nelze testovat všechny oblasti vědomostí a psychických vlastností (např. kreativitu).

Obtížně se testují schopnosti myšlenkových operací, pochopení vztahů, praktických aplikací apod. Je zde určitá pravděpodobnost správné odpovědi bez znalosti problematiky.

1. Testové položky s alternativami odpovědí (*multiple-choice questions*)

a) Otázky binární – jsou nabídnuty jen dvě varianty správné odpovědi: ano – ne nebo pravda – lež (*true – false*).

Příklad

Je, nebo není následující vyjádření výrok? „Paříž je hlavní město Rakouska.“

Ačkoli je uváděn v souvislosti se sestavováním testu pojem *otázka*, lze užít i formu věty rozkazovací. V takovém případě na konci větného celku samozřejmě nepíšeme otazník.

Příklad

Rozhodněte, zda vyjádření „Paříž je hlavní město Rakouska.“ je, nebo není výrok.

---

¹ Zdroj: ROHLÍKOVÁ, L., VEJVODOVÁ, J. *Vyučovací metody na vysoké škole*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, a.s., 2012, 281 s. ISBN: 978-80-247-4152-9 (úryvek z kapitoly 3 – Distanční vzdělávání a e-learning na vysoké škole). E-book ke stažení: <https://www.grada.cz/vyucovaci-metody-na-vysoke-skole-6818/>

b) Otázky alternativní

Výběr – jedna odpověď správná

Příklad

Co je to deprivace?

- a) *Neuspokojení potřeby lásky a bezpečí.*
- b) *Strádání v dětském věku.*
- c) *Dlouhodobé neuspokojení některé z životně důležitých potřeb.*
- d) *Strádání v involučním období.*

Lze formulovat i **otázku s negativním výběrem**.

Příklad

Který komentář nerespektuje didaktickou zásadu lingvistického přístupu?

- a) *Před spojkou a se obvykle nepíše čárka.*
- b) *Žába má dvě slabiky, vlk má jednu slabiku.*
- c) *V přičestí minulém lezli napíšeme -i, protože podmět brouci je rodu mužského životného.*
- d) *Ve slově brzičko napíšeme -i, protože v tomto slově je přípona -ičko.*

Výběr – více odpovědí správných

Příklad

Znegujte výrok: Otec je starší než matka.

- a) *Otec je mladší než matka.*
- b) *Otec je stejně starý jako matka.*
- c) *Není pravda, že je otec starší než matka.*
- d) *Otec je mladší nebo stejně starý jako matka.*
- e) *Otec je nejvýše tak starý jako matka.*

2. Testové položky přiřazovací (*matching item*)

Jsou předloženy alternativy ve dvou sloupcích, student má pak k alternativě v prvním sloupci přiřadit odpovídající alternativu ve sloupci druhém.

Příklad

Přiřad'te následující cvičení k typu cvičení podle způsobu práce s ním.

1. <i>Utvoř a zapiš souvětí podle daných vzorců.</i>	A. <i>cvičení problémové</i>
2. <i>Doplň do věty čárky a vhodné spojovací výrazy.</i>	B. <i>cvičení obměňovací</i>
3. <i>Vyškrtni slova, která nepatří do řad.</i>	C. <i>cvičení substituční</i>
4. <i>Uprav substantiva do správných tvarů.</i>	D. <i>cvičení doplňovací</i>
5. <i>Nahrad' vyznačené výrazy adjektivy.</i>	E. <i>cvičení modelové</i>

3. Testové položky seřazovací (*ordering item*)

Student má seřadit zadané prvky podle určitého kritéria, např. podle obvyklé struktury, souvislosti nebo chronologie ap.

Příklad

Seřad'te následující slovesa podle intenzity deště od nejslabší do nejsilnější.

- A. *leje*   B. *mrholí*   C. *prší*   D. *poprchává*

1. .... 2. .... 3. .... 4. ....

Otevřené položky (*open-ended question*)

Vzhledem k tomu, že správná odpověď může být formulována variantně, nelze vždy položky s volnou odpovědí užít v autotestu. Vhodnější je tento typ pro test, který opravuje učitel.

1. Testové položky doplňovací (*supply item*)

Student doplňuje slovo – pojem, číslo nebo fakt, který je jednoznačně určen.

Příklad

Nezávislost výsledků na osobě, která test zadává, se nazývá...

2. Testové položky vyžadující stručnou odpověď

Student odpovídá krátkým sdělením, zpravidla několika slovy, jednou větou či souvětím. Užívá se při prověření definic, vysvětlení jednoduchého vztahu apod.

Příklad

Co znamená senzibilita testu?

Je vhodné omezit tvořivou odpověď určitým způsobem, aby bylo možno objektivnější posouzení takové odpovědi.

Příklad

Uveďte dvě příčiny narušování ozónové vrstvy v atmosféře.

1..... 2.....

3. Testové položky se širokou odpovědí (*extended response item*)

Na širše formulovanou otázku odpovídá student kratším či delším písemným vyjádřením.

Příklad

Popište faktory, kterými současná technická civilizace ohrožuje ekologickou rovnováhu biosféry, a vysvětlete, v čem spočívá podstata ohrožení.

Obtížnost hodnocení takové odpovědi je zřejmá.

Snažme se vždy, aby testy neměly pouze kontrolní úlohu, ale především úlohu vzdělávací. Pokud student testem projde s chybami, musí během vyhodnocení získat důkladnou zpětnou vazbu.